

F O R U M

Hükümet, YÖK ve Tıp Fakülteleri: Güncel Gelişmeler ve Ne Yapmalıyız?

- Yeni Tıp Fakülteleri Sorunu ve Rotasyon Uygulaması
- Üniversite Hastanelerinde Finansman Krizi/Nedenleri
- “Tam Gün” Yasa Tasarısı ve Tıp Fakülteleri
- Performansa Dayalı Ödeme Uygulaması ve Sonuçları
- Tıp Fakültelerini Bekleyen Riskler

Tıp fakülteleri ve ülkemizdeki tıp eğitimi zor bir dönemden geçmektedir. Böyle bir dönemde başta öğretim üyeleri olmak üzere tıp fakülteleri / üniversite mensuplarının güçlü sesine ihtiyaç vardır.

Üniversitelerin yalnızca kendi hastanelerinin sorunlarını çözmeye uğraşarak değil bununla birlikte toplumun uzun dönemli yararlarını ön planda tutarak uygulanan sosyal politikalara karşı durduğunda başarı olabileceğini düşünüyoruz.

Sizleri bütün bu konuları açık yüreklilikle konuşmak ve gerçeğin sesini duyurmak üzere Ankara'daki foruma bekliyoruz.

12 Haziran 2009 - Cuma / 09:00 - 17:00

T Ü R K T A B İ P L E R İ B İ R L İ Ğ İ

ÜNİVERSİTELERDE “DÖNÜŞÜM” VE ÖĞRETİM ÜYELERİNE DÜŞEN GÖREV

Bilindiği gibi, Sağlıkta Dönüşüm Programı (SDP), AKP'nin 2002 yılında iktidara gelmesiyle birlikte yürürlüğe konmuş ve iki adım ileri bir adım geri gidilerek, geçen 7 yılın ardından SDP'nin tamamlanması son aşamaya gelmiştir.

Sosyal Güvenlik Kurumu'nun (SGK) kurularak Genel Sağlık Sigortası'na geçilmesi ve 33 ilde Aile Hekimliği Pilot Uygulamasına geçilerek birinci basamağın sözleşmeli aile hekimlerine bırakılmasının ardından, sıra SDP sürecinin son halkaları olan Tam Gün ve Kamu Hastaneleri Birliği Yasa tasarılarının yasallaşmasına gelmiştir.

Sağlıkta Dönüşümün Üniversite ayağı için Yüksek Öğrenim Kurumu'nda da bir “Dönüşüm” gerekiyordu. Yeni YÖK başkan ve üyelerinin seçimi ile, üniversitelerde önce norm kadro, sonra sırasıyla tıp fakültelerinin kontenjanlarının artırılması, ikili öğretime geçilmesi, rotasyonlar, tam gün ve üniversite hastanelerinin finansal krize girmesiyle üniversitelerde de dönüşümün yansımaları görülmeye başlandı. Sırasıyla sağlık alanındaki bazı güncel gelişmelere göz atarak hafıza tazelemekte yarar görüyoruz:

I. TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYELERİNE ZORUNLU ROTASYON UYGULAMASI

En sıcak gelişmelerden biri, 1 Ağustos 2009 tarihinde başlayacak olan öğretim üyelerinin rotasyona zorlanmasına dair Yükseköğretim Kurulu'nun (YÖK) kararıdır. Bu karar, ihtiyaçlar belirlenmeden, eğitim-öğretim programları ve araştırma faaliyetleri planlanmadan, öğrenci sayıları ve eğitim-hizmet dengesi üzerinden akademik kadrolar oluşturulmadan tıp fakültelerinin açıldığını ve çözümün, aynı çarpık yapılanma anlayışıyla, geçici görevlendirmelerde görüldüğünü ortaya koymaktadır.

Bu uygulamanın en önemli sonuçlarından biri, geçici görevlendirme yapılan personelin asli kadrosunun bulunduğu birimde hizmetin aksayacak olmasıdır. Söz konusu üniversitelerde ihtiyaç geçici değildir; bu nedenle

çözüm, geçici görevlendirmelerden değil, alt yapısı ve eğitici insan gücü oluşturulmadan yeni tıp fakülteleri açılmaması ve YÖK'ün belirli bir plan içinde öğretim üyesi yetiştirilmesine ilişkin hükümleri yerine getirmesinden geçmektedir.

Bu dayatmacı, buyurgan ve ani karar kısa sürede akademik ortamın en güncel sorunu haline gelmiştir. Üniversiteler rotasyon kararına haklı itirazda bulunmuşlar; ancak karara karşı güçlü, sürekli ve örgütlü bir karşı duruş henüz sergilenmemiştir.

II. TIP FAKÜLTELERİNDE ÖĞRENCİ KONTENJANI ARTIŞI VE İKİLİ ÖĞRETİM

Üniversitelerle ilgili bir diğer gelişme ise YÖK ve rektörler arasında yapılan görüşmelerde açığa çıkmıştır. YÖK, öğrenci kontenjanlarının artırılması, ikili öğretime geçilmesi karşılığında rotasyonun kaldırılmasını ve kadroların açılmasını bir pazarlık kozu olarak masaya getirmiştir. Bu aşamada, üniversitelerde, siyasi otorite tarafından, akademik kurulların ve meslek örgütlerinin görüşü hiçe sayılarak, bilimsel dayanaktan yoksun bir şekilde tıp öğrencisi kontenjanları artırılmaktadır. Bu da önümüze işsiz bir hekimler ordusunu çıkaracak, bu hekimler de piyasalaştırılan sağlık sektörünün ucuz insan gücünü karşılamak için kullanılacaktır. Bu süreçte, özlük hakları elinden alınan hekimlerin, esnek çalışma düzenine geçirilerek daha fazla çalıştırılıp daha az kazanan beyaz yakalı işçiler haline getirilmek istendiğine tanık oluyoruz.

III. ÜNİVERSİTE HASTANELERİNİN DÖNER SERMAYE GELİRLERİ VE SGK

Üniversite hastanelerinin döner sermayeleri uzun bir süredir açık vermektedir. En iyi gelire sahip üniversite hastaneleri bile artık yılı zararlı kapatmaktadırlar. Bu durumun, üniversite hastanelerini çöküşe götüren sürdürülemez bir aşamaya doğru gittiğini görüyoruz.

Üniversite hastanelerine SGK bütçesinden kaynak aktarımı giderek azalmakta; örneğin Sağlık Bakanlığı hastaneleri, üniversite hastanelerine göre, 6 kat daha fazla kaynak kullanmaktadır. SGK bütçesinden üniversite hastanelerine göre çok daha fazla pay alan özel hastaneler, üniversite

hastaneleri ile haksız bir rekabete sokulmuştur. Üniversite hastanelerine geri ödemelerde de ciddi sorunlar yaşanmaktadır. En zor, en komplikasyonlu olgulara sağlık hizmeti sunan, dolayısıyla en pahalı tedavilerin yapıldığı üniversite hastanelerinde, SGK, faturaları istediği gibi geri çevirebilmekte ve ödemeleri engellemektedir.

IV. ÜNİVERSİTELERDE TAM GÜN UYGULAMASI

Bugün, yeni bir düzenlemeye gidilerek, güvencesiz ve kaynağının ne olacağı belirsiz bir ücretlendirmeye tam gün çalışma zorunluluğu getirilmek istenmekte, gerçekte ise hekim işgücü piyasası oluşturulmaktadır. Üniversitelerde tam gün uygulamasına geçişle birlikte, öğretim üyeleri, hastalık, izin, eğitim ve araştırma çalışmalarında geçen süreler dikkate alınmadan, düşük bir temel ücret ile yoksulluğa mahkum edilecektir. Ayrıca, tam gün uygulamasıyla, üniversite döner sermaye gelirlerindeki azalma, üniversite hastanelerinin çöküşünü daha da hızlandıracaktır.

Üniversite ve eğitim hastanelerinin önüne konulan temel hedefin, nitelikli sağlık hizmeti sunulması, tıp eğitiminin niteliğinin yükseltilmesi gibi “iyi hekimlik değerleri” değil, bir işletme anlayışıyla yönetilecek olan sağlık kurumlarına daha fazla kazanç sağlanması olduğunu görüyoruz. Bunun yolu da, “performans” yöntemiyle daha fazla işlem yapılarak döner sermaye gelirlerinin artırılmasından geçmektedir. Bilindiği gibi, performansa dayalı ödeme sisteminde hekimler yaptıkları işlemlerin karşılığında puan toplamakta ve bu puanlar o dönem alacakları ücreti belirlemektedir. Ancak, bu ücret emekliliğe yansımadığı ve sağlık kurumunun gelirine koşut olarak her an değişebildiği için, bir güvence oluşturmamaktadır.

V. KAMU HASTANE BİRLİKLERİ YASA TASARISI

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda görüşülen ve yakında yasallaşması beklenen Kamu Hastane Birlikleri Yasa Tasarısı ile kamu hastaneleri, “sağlık işletmesi” konumuna geçirilerek kendi kendilerini yöneten, özerk işletmeler haline getirilmek istenmektedir. Bu işletmeler, aralarında Tabip Odası değil, Ticaret Odası temsilcilerinin de bulunduğu bir Yönetim Kurulu tarafından idare edilecektir. Diğer bir ifadeyle, bu tasarı, kamu hastaneleri için idari ve mali özerkliğe dayalı bir örgütlenme modeli

öngörmektedir. Aslında bu modelin bir adım ötesi, kamu hastanelerinin özelleştirilmesidir. Yasa Tasarısı'nda, Yönetim Kurulu'na bu yetkinin verilmiş olduğunu görüyoruz. Bir diğer önemli nokta, tasarıda Birliklerin finansmanı için Hazine katkısının öngörülmemesidir. Bu da kamu hastanelerinin devlet bütçesinden finanse edilmemesi anlamına gelmektedir. Sonuçta, bu yasayla birlikte, hastanelerin işletme mantığı ile yönetildiği, sağlık çalışanlarının sözleşmeli statüsüyle iş güvencesinden yoksun bırakıldığı, hastaların paraları oranında sağlık hizmeti alabildiği bir sisteme geçilmek istenmektedir.

VI. ÜNİVERSİTE VE EĞİTİM HASTANELERİNİN AFİLİASYONU

Çöküş süreci içine sokulan üniversite hastaneleri için, bu hastanelerin Kamu Hastane Birlikleri içinde birer işletmeye dönüştürülecek olan hastanelere afiliasyonu bir çözüm olarak sunulmaktadır. Diğer bir ifadeyle, üniversite hastaneleri, işletme anlayışıyla yönetilen yeni sisteme eklenmek istenmektedir. Bu sistemde üniversite öğretim üyelerinden beklenen, eğitim, araştırma ve nitelikli sağlık hizmeti sunumu değil, birer yüksek okula dönüştürülecek tıp fakültelerinde hızlandırılmış bir şekilde çok sayıda tıp doktoru ve uzman hekim yetiştirmeleridir. Nitelik ve etik değerlerin hiçe sayıldığı bu yeni dönemde, işletme anlayışına uygun olarak daha çok hastaya bakılması, daha çok işlem yapılması, daha çok reçete yazılması, daha çok ameliyat yapılması, daha çok yeni teknolojinin kullanılması ve böylece daha çok kar edilmesinin sağlanması hedeflenmektedir. Afiliasyon ile amaçlanan, eğitimde standardizasyon ve kalite değil, hastaneleri elinden alınan üniversite öğretim üyelerinin, eğitim hastanelerinde performans sistemiyle, güvencesiz, özlük haklarından yoksun konumda çalışmalarının sağlanmasıdır.

VII. SONUÇ

Yukarıda değinilen uygulamalar yürürlüğe girdiğinde çok geç kalınmış olacaktır. Oysa haklı taleplerimizi güçlü ve örgütlü bir şekilde dile getirebilirsek bu gidişe dur diyebiliriz. Bize düşen görev, yukarıdan dayatmalara hayır demek ve üniversiteleri ilgilendiren kararların tabandan tavana doğru alınması için tüm kararlılığımızla sürekli bir mücadele hattı oluşturmaktır.

Tıp Fakülteleri ve ülkemizdeki tıp eğitimi, öğretim üyelerinin rotasyonu ve rutin kadro taleplerinin geri çevrilmesi veya pazarlık konusu yapılması, tam gün yasa tasarısının yaratacağı huzursuzluklar, yeni tıp fakülteleri açılması ve zorla artırılmaya çalışılan öğrenci kontenjanları gibi sorunlar nedeniyle zor bir dönemden geçmektedir. Böyle bir dönemde başta öğretim üyeleri olmak üzere Tıp Fakültesi/Üniversite mensuplarının güçlü sesine ihtiyaç vardır.

Üniversitelerin yalnızca kendi hastanelerinin sorunlarını çözmeye uğraşarak değil, bununla birlikte toplumun uzun dönemli yararlarını ön planda tutarak, uygulanan sosyal politikalara karşı durduğunda başarılı olabileceğini düşünüyoruz. Sizleri bütün bu konuları açık yüreklilikle konuşmak ve gerçeğin sesini duyurmak üzere 12 Haziran 2009 tarihinde Ankara'ya bekliyoruz.

12 Haziran 2009 - Cuma

Saat: 09:00 - 17:00

**Yer: Milli Kütüphane Başkanlığı
Bahçelievler Son Durak Ankara**

Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi

GMK Bulvarı Ş. Daniş Tunalıgil Sok. No: 2 / 17 - 23, 06570 Maltepe / ANKARA

Tel: (0 312) 231 31 79 Faks: (0 312) 231 19 52 www.ttb.org.tr